

WPISUJE ZDAJĄCY**KOD**

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę* dysleksja**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO
POZIOM PODSTAWOWY****PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY**DATA: **19 grudnia 2014 r.**CZAS PRACY: **170 minut**LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50****Instrukcja dla zdającego**

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Завдання 1.

Юлія Кошик

Говорити зрозуміло чи „апелювати до безпрецедентних інцидентів”?

Мова – як людина: постійно потрапляє під якийсь вплив. Вона може набирати сили і краси, а може, як і людина, потрапити під поганий вплив та втратити їх. Мова може мати свій потужний потенціал, але не розкрити його, бо тому не сприятиме середовище, а точніше – її носії.

Сьогодні доступ до решти світу стає легшим, вже не треба далеко їхати, щоб почути іншу мову чи побачити іншу культуру, дізнатися про все це у вільному доступі нам дозволяє Інтернет. У мову проникає багато чужорідних елементів. Це відбувається дуже швидко і часом так неконтрольовано, що витісняються власні мовні одиниці. Читаємо в ЗМІ: „Опозиція апелює до Європи”, „Евфонія нашої мови зачаровує”, „Цей інцидент безпрецедентний”. Подібних формулювань – сотні. Перенасиченість такими словами не увиразнює наше мовлення, як дехто вважає. Вона, навпаки, ускладнює його, позбавляє самобутності. Українська мова має неосяжний словник, багатий на словотворчі засоби та синонімічні ряди.

Слова можуть бути нейтральними, а можуть мати певну суб’єктивну оцінку, емоційне забарвлення. Взяти для прикладу інцидент. Це і пригода, і випадок, і халепа, і подія, і сутичка, конфлікт... Стільки слів! І для кожного знайдеться своя унікальна ситуація. Так само як і замість „евфонії” знайдеться чимало і більш „евфонічних” слів: милозвучність, доброзвучність, гармонійність... і нам не обов’язково „апелювати” до когось, щоб вирішити свої проблеми. Ми можемо шукати підтримки, просити, звертатися, оскаржувати.

Це не означає, що варто відмовитися від половини нашого лексикону, адже багато слів, таких як комп’ютер, телефон, магнітофон, плеєр вже надійно освоїлися в нашому словнику і не потребують відповідників. Просто треба пам’ятати, що наша мова має численні засоби вираження будь-яких емоцій, переживань, бажань. Вона справді надзвичайно багата і красива! Варто лише навчитися помічати цю красу і використовувати всі її можливості.

За:<http://gazeta.ua/>

Завдання 1.1. (0–1)

На основі тексту поясни, що таке *потенціал мови*.

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.2. (0–2)

Розшифруй абрєвіатуру ЗМІ та наведи 2 приклади.

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.3. (0–1)

Підбери синоніми до слів *самобутній* та *постійний*.

.....

.....

Завдання 1.4. (0–2)

На основі тексту поясни, що, на думку автора тексту, характеризує українську мову (2 аспекти).

.....

.....

Завдання 1.5. (0–1)

До якого стилю слід віднести наведений текст?

.....

.....

Завдання 2.

Ольга Костюченко
„Шедеври“: битва за Слово

Юрко Позаяк, який у складі молоді та гарячої літературної групи „Пропала грамота” узявся за перо ще за радянських часів, і досі не має визнаного і хрестоматійного звання, не може похвалитися літературними позументами та численним творчим доробком. Але він є. Він та його „Шедеври”. І заперечити цей факт ніяк не можна. Автор славнозвісної збірки, який у травні презентував її чергове перевидання, зовсім не комплексує з цього приводу: він давно не женеться за популярністю, не зазіхає на славу, і час від часу віддається улюбленій справі, коли випаде вільна хвилина у розпланованому графіку держслужбовця.

Вкотре переконаюся, що алгоритм „не кількість, а якість” є безпрограшним у будь-які часи: штапований непотріб, у кращому разі, викликає відразу, а на хороший матеріал і почекати не гріх. Позаяк, не вперше коментуючи концепцію власної збірки, іронічно відповідає: „Я – поет однієї книжки. Як Тарас Шевченко все життя писав одну книжку, так і я пишу одну книжку”. Цьогорічний її рестарт вміщує повне творче зібрання: старі, затерті до дір, алкохоку, лімерики, чорнобильський букварик, а також

нові, створені впродовж останніх літ, матеріали автора, які, нарешті, дійшли до читачів з усіх куточків України.

Повторюватися про відомі хмільні хоку та іронічні твори пана Лисенка на кшталт „Слоника замучили клятї москалі...” зовсім не хотілося б. Вони вже давно розійшлися київськими (і не тільки) дворами, фольклоризувались серед поціновувачів різного інтелектуального рівня. А ось зупинитись на найцікавіших моментах збірки, безперечно, варто.

„Щедеври” канонічно поділяються на тематичні розділи (чиновницька психологія підказала, як стверджує автор). Серед великого асортименту найвибагливіший читач знайде собі розділ до душі. Відкриває збірку „Екзистенційний відділ”: так би мовити, одразу ж відро буттєвих риторичних запитань нам на голову. Направо й наліво роздає письменник „Корисні поради”, але попереджає, що „він – не колода, а крокодил”, тому не слід пхати йому до рота пальця. Такий собі вірш-попередження для кожного, хто наївно вважає, що його твори, не позбавлені іронічності та гумору, несуть лише розважальну місію й написані під дією славнозвісного „шмурдяка”: автор не такий простий, як може здатися на перший погляд. „Англійська балада”, написана приємним українсько-англійським суржилом, відкриває Позаяка-футуриста, який препарує слово, як йому заманеться. З подібними творами письменника можна зустрітися упродовж всієї збірки (згадати хоча б його „Відлебеділо лібідо...” або диптих „Кохана”). Сам письменник відносить себе не стільки до поетів душі, скільки до поетів мови. І поезія, як він зізнається, для нього більше схожа на стилістичні вправи, ніж на емоційне сублімування. Відкидати такий погляд на віршування неправомірно: закони поезії неписані, і вважати, що право на життя мають виключно ліричні екземпляри, яких і так хоч греблю гати, було б дуже несправедливо. Екзистенція за Позаяком – поняття непросте й іноді нагадує „суцільну втрату”, але „кольорово-строката куля шизофренії” є непоганою панацеєю, що допоможе втекти від її сірих буднів.

[...]

Тримаючи в руках маленьку зелененьку книжку зі скромною назвою „Щедеври”, маємо таку собі парадоксальність: виходить, що „дистанційний” внесок письменника, який сидить собі у своїй Хорватії і час від часу пише, у розвиток художнього слова є набагато більшим, порівняно з багатьма сучасними творцями української міської культури. „Що ж такого зробив цей ваш Позаяк? – спитаєте ви. Та, в принципі, й нічого недосяжного: він просто не впадає в крайнощі, не шукає дешевого піару і ратує за якість, стиль і непередбачуваність. „Як тільки поезія потрапляє в колію наїжджену, вона стає тривіальним продуктом”, – говорить письменник. Здається, це доволі вагома причина для роздумів і читачеві, і багатьом нашим „конвеєрникам”.

За:<http://litakcent.com/>

Завдання 2.1 (0–1)

Поясни, що таке *іронія*.

.....

.....

.....

.....

Завдання 2.2. (0–1)

На основі 4 абзацу поясни, чому *письменник відносить себе не стільки до поетів душі, скільки до поетів мови.*

.....

.....

.....

.....

Завдання 2.3. (0–1)

До якого стилю слід віднести формулювання: *відро буттєвих риторичних запитань [спадає] нам на голову; тому не слід пхати йому до рота пальця.*

.....

.....

Завдання 2.4. (0–2)

На основі тексту поясни, що, на думку автора, вирізняє поезію Позаяка (2 аспекти).

.....

.....

.....

.....

Завдання 2.5. (0–1)

Текст „Шедеври”: *битва за Слово* це

- а) рецензія.
- б) біографія.
- в) наукова стаття.
- г) резюме.

Завдання 3.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Тема 1. Еміграція: надія на майбутнє чи страждання? Обґрунтуй свій погляд, беручи до уваги наведені уривки твору *Камінний хрест* Василя Стефаника та інший текст культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Василь Стефаник

Камінний хрест

– Та й мені, старому, не дивуйтеся, що трохи втираю на жінку, але то не задурно, ой, не задурно. Цего би ніколи не було, якби не вона з синами. Сини, уважесте, письменні, так як дістали якесь письмо до рук, як дістали якусь напу, та як підійшли під стару, та й пилили, пилили, аж перерубали. Два роки нічо в хаті не говорилось, лиш Канада та й Канада. А як ні достинули, як-єм видів, що однако ні муть отут на старість гризти, як не піду, та й ем продав щодо крішки. Сини не хоче бути наймитами після мої голови та й кажуть: „Ти наш тато, та й заведи нас до землі, та дай нам хліба, бо як нас розділиш, та й не буде з чим киватиси”. Най їм бог допомагає їсти тот хліб, а мені однако гинути. Але, газди, де мені, переломаному, до ходів? Я зробок – ціле тіло мозиль, кості дрихлаві, що заки їх рано зведеш до купи, то десіть раз йойкнеш!

– То вже, Іване, пропало, а ви собі туск до голови не припускайте. А може, як нам дорогу покажете, та й усі за вами підемо. За цим краєм не варт собі туск до серця брати! Ца земля не годна кілько народа здержіти та й кількі біді вітримати. Мужик не годен, і вона не годна, обоє вже не годні. І саранчі нема, і пшениці нема. А податки накипають: що-с платив лева, то тепер п'єть, що-с їв солонину, то тепер барабулю. Ой, ззолили нас, так нас ймили в руки, що з тих рук ніхто нас не годен вірвати, хіба лиш тікати. Але колись на ці землі буде покаяніє, бо нарід поріжеси! Не маєте ви за чим банувати!..

– Декую вам за це слово, але его не приймаю. Певне, що нарід поріжеси. А тож бог не гніваєси на таких, що землю на гиндель пускають? Тепер нікому не треба землі, лиш викслів та банків. Тепер молоді газди мудрі настали, такі фаермани, що за землев не згоріли. А дивіть-ко си на ту стару скрипку, та пускати її на гиндель?! Таже то дуплава верба, кини пальцем, та й маком седе! Та гадаєте, що вона зайде на місце? От, перевернеси десь у окіп та й пси розтегнуть, а нас поженуть далі і подивитиси не дадуть! Відки таким дітем має бог благословити? Стара, а суди ж! [...]

Всякої бесіди було багато, але вона розліталася в найріжніші сторони, як надгнилі дерева в старім лісі. В шум, гамір, і зойки, і в жалісну веселість скрипки врізувався спів Івана і старого Михайла. Той спів, що його не раз чути на весіллях, як старі хлопи доберуть охоти і заведуть стародавніх співанок. Слова співу йдуть через старе горло з перешкодами, як коли би не лиш на руках у них, але і в горлі мозилі понаростали. Ідуть слова тих співанок, як жовте осіннє листя, що ним вітер гонить по замерлій землі, а воно раз на раз зупиняється на кожнім ярочку і дροжить подертими берегами, як перед смертю.

Іван та й Михайло отак співали за молодії літа, що їх на кедровім мості здогонили, а вони вже не хотіли назад вернутися до них навіть у гості. Як де підтягали вгору яку ноту, то стискалися за руки, але так кріпко, аж сугасти хрупотіли, а як подибували дуже жалісливе місце, то нахилювалися до себе і тулили чоло до чола і сумували. Ловилися за шию, цілувалися, били кулаками в груди

і в стіл і такої собі своїм заржавілим голосом туги завдавали, що врешті не могли жадного слова вимовити, лиш: „Ой Іванку, брате!”, „Ой Михайле, приятелю!”[...]

Плоти попри дороги тріщали і падали — всі люди випроваджували Івана. Він ішов зі старою, згорблений, в цайговім, сивім одінню і щохвиля танцював польки. Аж як усі зупинилися перед хрестом, що Іван його поклав на горбі, то він трохи прочуняв і показував старій хрест:

– Видиш, стара, наш хрестик? Там є відбито і твоє намено. Не біси, є і моє, і твоє...

В. Стефаник, *Камінний хрест*, [в:] *Твори*, Київ 1966, с. 61–65.

Тема 2. Проаналізуй наведений твір. Визнач тезу й обґрунтуй її. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Євген Маланюк

Сучасники

Павлові Тичині

На межі двох епох, староруського золота повен,
Загучав сонценосно твій сонячно-ярий оркестр –
І під сурму архангела рушив воскреснувший човен,
Й над мощами народу хитнувсь кам'яний його хрест.

І на древнім, на скитським, на кров'ю залитім просторі
Говорили могили, співали козацькі вітри.
І у літери тайн степовії склалися зорі,
Щоб пломінним пророцтвом означить початок пори.

Так зродився ти з хвиль злото-синіх космічних вібрацій,
Метеором огнистим ударив в дніпровські степи
І, здавалося, – вріс. І над плугом схилився до праці,
І вже мріяло серце про сонцем налиті снопи...

Вили бурі історії. Рвали й жбурляли відвічне.
О, ти знав, що тоді не сонети й октави, о ні! –
Жорстко-ярим залізом ти пік одоробло північне,
Й клекотіла душа твоя в гнівнім, в смертельнім огні.

Раптом... брязнуло враз! І ридально навек розірвалось...
І бездонним проваллям дихнула порожня луна.
...від кларнета твого – пофарбована дудка зосталась.
...в окривавлений Жовтень – ясна обернулась Весна.

І по синіх степах дикий вітер повіяв примару,
Щоб журить і жахать... Замогильний доноситься спів.
І вночі мертвий місяць освітлить з-за сірої хмари
Божевільну Офелію – знов половецьких степів.

Листопад, 1924

Є. Маланюк, *Сучасники*, [в:] *Повернення*, Львів 2005, с. 21–22.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)